

és lelki betegségekben szenvedtek. Sokan röviddel felszabadulásuk után meg is haltak. Némelyiküket svédországi és más rehabilitációs központokba vitték szabadon bocsátásuk előtt.² A legtöbb túlélő először visszatért Magyarországra, azzal az eltökélt szándékkal, hogy újrakezdi életét a nácizmustól megtisztított miliőben, de mivel sok esetben képtelen volt alkalmazkodni a környezethez, amely folyton a zsidóság tragédiájára emlékeztetett, röviddel visszaérkezése után emigrációra adta a fejét. Sok zsidó egyáltalán nem volt hajlandó visszatérni Magyarországra, minden kapcsolatot megszakított egykori hazájával. Közülük számosan telepedtek le Palesztinában és a szabad világ más államaiban, így az Egyesült Államokban, miután kis időt németországi és olaszországi menekülttáborokban töltöttek.

A magyar zsidóság veszteségei: statisztikai áttekintés

A magyar zsidóság második világháborús veszteségeit a Zsidó Világkongresszus magyarországi képviselője által közrebocsátott adatokra alapozva mértük fel. Az itt közölt adatok ugyan valószínűleg nem teljesen pontosak, mégis a lehető legjobb megközelítést adják a zsidó közösségek elszenvedett veszteségeiről, városokra, megyékre és vidékekre lebontva.³ A háború utáni időszakban nem volt hivatalos próbálkozás a veszteségek összeírására.

Az 1941. évi népszámlálás szerint 725 005 főnyi volt a zsidó népesség, ami a teljes 14 683 323 fős népességnek 4,94%-át tette ki. 400 981 zsidó élt a trianoni Magyarországon, 324 026 pedig a Csehszlovákiától, Romániától és Jugoszláviától 1938 és 1941 között visszacsatolt területeken.⁴ Az 1941-es zsidóellenes törvények szerint zsidó fajúnak minősült nagyjából 100 000 zsidó származású keresztény is; 89 640 közülük a trianoni Magyarország területén lakott (62 350 Budapesten). A visszacsatolt területeken, erős lévén az ortodox hagyomány, csak 10 360 áttért volt (32.1. táblázat).

Az 1944. március 19-i német megszállásig a zsidó közösségből 63 000 áldozatot szedett a háború. Közülük 42 000 munkaszolgálatos volt; legtöbbjük az ukrán fronton lelte halálát vagy vált gyilkosság áldozatává; közel 20 000 „hontalant” deportáltak 1941-ben, majd Kamenec-Podolszkij közelében lemészároltak, és 1000 főt gyilkoltak le a Bácskában, Újvidéken 1942 januárjában–februárjában. A megszállás előtt elpusztult 63 000 áldozatból 29 850 származott a trianoni Magyarországról és 33 150 a visszacsatolt területekről.